

Лидија Тантуровска (Скопје)

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“
ЈНУ Институт за македонски јазик
„Крсте Мисирков“ – Скопје

E-mail: lidijatanturovska@yahoo.com

**Госпоѓицата во „Госпоѓица“
наспрема госпоѓица во „Госпоѓица“**

Деветти симпозиум „Андриќева Госпоѓица“
(Beograd, 17 – 19. 11. 2016)

Грац, 17, 18 и 19 ноември 2016 г.

- „Госпоѓица“ од Иво Андриќ, „Собраните дела на Иво Андриќ“, книга 3 (приредиле Мухарем Первиќ, Петар Џаџиќ), „Мисла“, Скопје 1977 година (Превод: Илија Корубин).

- именувањето на главната хероина на романот (во преведена верзија на македонски јазик)

- поставена цел:
 - 1) проблем во преведувањето, особено при именувањето и при обраќањето;

 - 2) можноста на адаптација во македонскиот јазик, каде што се бара „природната средина“ на именувањето на македонски, односно во рамките на нормата

1. „Госпођица“ (во оригиналот):

„Jednog od poslednjih dana februara meseca 1935. godine sve su beogradske novine donele vest da je u Stiškoj ulici, u kući broj 16a, nađena mrtva sopstvenica te kuće. Zvala se **Rajka Radaković**, bila je rodom iz Sarajeva, a živela je u toj kući već petnaestak godina, potpuno povučeno, životom stare, usamljene devojke i važila je kao tvrdica i osobenjak. Njenu smrt je otkrio pismoša te ulice. Pošto je dva dana uzalud zvonio, obišao je kuću, pogledao kroz prozor iz dvorišta, video u predsoblju leš stare devojke kako leži nauznak, i odmah prijavio stvar policiji“ (Андић, Госпођица, PDF: 4),

- „Госпоѓица (во преводот):

„Во еден од последните денови на февруари 1935 година сите белградски весници донесоа вест дека во Стишка улица, во куќата број 16а е најдена мртва сопственичката на таа куќа. Таа се викаше **Рајка Радаковиќ**, беше родум од Сараево, а живееше во таа куќа веќе петнаесетина години, на полно повлечена, со живот на стара, осамена девојка и беше позната како скржава и чудак. Нејзината смрт ја откри поштарот на таа улица. Откако два дена залудно звонеше, ја обиколи куќата, погледна низ прозорецот од дворот, го виде во претсобјето лешот на старата девојка како лежи на грб, и наеднаш ѝ го пријави тоа на полицијата“ (Андріќ, Госпоѓица, 1977: 9).

2. „Госпођица“ (во оригиналот):

„Куќа број 16а спада у ову потонју врсту. Она има свега два прозора који гледају на улицу. На прозорима падају у очи јаке гвоздене пречаге које целој кући дају мрачан и тамнички изглед. Судећи по изгледу могло би се помислити да је напуштена или да чека купца који би је узео не да станује у нjoj него да је руши и да зида нову и већу, сличну овим двема које су је притиснеле слева и здесна. Али ако добро загледате, видећете да iza једног од оних прозора без завеса и цвећа седи старија жена, непomiчна и погнута, са оним одсутним и усредсређеним изразом који имају лица жена погнутих над ручним радом. **То је госпођица Рајка Радаковић**“ (Андић, Госпођица, PDF: 6).

-„Госпоѓица (во преводот):

„Куќата број 16а спаѓа во овој вториот вид. Таа има сè на сè два прозорца кои гледаат кон улицата. На прозорците паѓаат в очи силните железни пречки, кои на целата куќа ѝ даваат темен и затворски изглед. Судејќи по изгледот би можело да се помисли дека е напуштена или дека чека купец кој би ја зел не да живее во неа, туку да ја сруши и да изсида нова и поголема, слична на оние двете кои ја притиснале одлево и оддесно. Но ако се загледате добро, ќе видите дека зад еден од оние прозорци без завеси и цвеќиња седи постара жена, неподвижна и наведната, со оној отсутен и сосредоточен израз кој го имаат лицата на жените наведнати над рачната работа. **Тоа е госпоѓицата Рајка Радановиќ**.“ (Андриќ, Госпоѓица, 1977: 13)

3. „Госпођица“ (во оригиналот):

„Stariji Stanovnici Stiške ulice, oni koji su došli pre nego što su se izgradile nove kuće sa više spratova i naselio nov i nepoznat svet, poznaju je i po imenu, ali je svi, već odavno, zovu jednostavno **Gospodicom**“ (Андић, Госпођица, PDF: 6).

-„Госпоѓица (во преводот):

„Постарите жители на Стишка улица, кои дошле пред да бидат изградени новите куќи со повеќе катови и пред да се насели новиот и непознат свет, ја познаваат по името, но сите, веќе одамна, ја викаат едноставно **Госпоѓица**“ (Андриќ, Госпоѓица, 1977: 13).

4. Примери од преводот:

- „Во таа невесела соба, **Госпоѓица** го поминуваше поголемиот дел од своето време ...“ (15);
- „Од тој занес во мислите, **на Госпоѓица ù** поминаа вистински морници“ (18); Госпоѓица се сеќаваше ... (20);
- **А за Госпоѓица** тој остана и до ден-денес нејзино најнежно и најстрашно сеќавање...(28-29);
- Идниот месец, **Госпоѓица** го повика Симо ... (37);
- **На Госпоѓица ù** изгледаше дека предметите ... (42);
- **Госпоѓица** се заблагодари ... (48);
- Со времето сите забележаа дека **Госпоѓица** одеше по својот пат ... (49);
- ... откако прво ја истресол **пред Госпоѓица** ... (52);
- **Госпоѓица** брзо стана ... (55);
- ... **а на Госпоѓица ù** минува некоја непријатност (57);
- ... но за упатените не беше тајна дека парите кои се даваат на заем под такви услови **ù** припаѓаат **на Госпоѓица**, ... (58);
- ... исто така како што беше најтежок дел од работата пресметката **со Госпоѓица** (62);
- **Госпоѓица** ги одби ... (65);
- Сето тоа го гледаше **Госпоѓица** ... (73);
- И ова беше едно такво утро кога **Госпоѓица** исклучиво долго стоеше крај отворениот прозорец ... (74) ... итн.

Заклучок:

Во таа насока сметаме дека при следно преведување, односно адаптирање на Андриќевиот роман „Госпоѓица“, „госпоѓица“ ќе стане „госпоѓицата во сите синтаксички релации каде што е потребно, а следствено на тоа и насловот ќе си ја добие соодветна форма „Госпоѓицата“. Ваквата појава ја има и во други јазици, како на пример, во германскиот, каде што „Госпоѓицата“ е „Das Fräulein“.

Ви благодарам за вниманието!